

Správní řád

**jako základ právní úpravy procesních forem veřejné
správy**

JUDr. Veronika Smutná, Ph.D.

**BEP302ZK VEŘEJNÁ SPRÁVA V ČR A V EVROPĚ • 18. 10.
2016**

Základní pojmy

---

veřejná správa

veřejnoprávní vztah

formy realizace

procesní formy

Výhrada zákona

Čl. 2 Ústavy ČR

(3) Státní moc slouží všem občanům a lze ji uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon.

(4) Každý občan může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá.

Čl. 2 Listiny základních práv a svobod

(2) Státní moc lze uplatňovat jen v případech a v mezích stanoveným zákonem, a to způsobem, který zákon stanoví.

(3) Každý může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá.

Procesní práva

= práva, která lze uplatňovat v řízení vedoucím k vydání správního rozhodnutí (zjednodušeně)

Kvalitní procesní postup vede ke „správnému“ rozhodnutí

Příklady procesních práv

- „právo být slyšen“ (vyjádřit v řízení své stanovisko, navrhnout důkazy a činit jiné návrhy...)
- „být respektován“ (neustranný přístup, legitimní očekávání...)
- „právo být informován“ (nahlížet do spisu, obdržet dostatečné odůvodnění...)
- „moci se bránit“ (žádat o uplatnění opatření proti nečinnosti, o přezkoumání rozhodnutí, a to i soudní...)

Kvalitní procesní postup upraven zejména ve **správním řádu**

Správní řád

Obecný předpis pro správní řízení a některé jiné formy realizace veřejné správy

Použije se, pokud zvláštní zákon (jeho ustanovení) nestanoví jiné pravidlo pro daný postup (institut), např.

§ 83 SprŘ (1) Odvolací lhůta činí 15 dnů ode dne oznámení rozhodnutí, pokud zvláštní zákon nestanoví jinak.

§ 50 ZVŠ (6) Proti rozhodnutí se uchazeč může odvolat ve lhůtě 30 dnů ode dne jeho oznámení.

§ 27 SprŘ (2) Účastníky jsou též další dotčené osoby, pokud mohou být rozhodnutím přímo dotčeny ve svých právech nebo povinnostech.

§ 50 ZVŠ (1) Účastníkem přijímacího řízení je pouze uchazeč, o jehož přihlášku ke studiu jde.

Struktura správního řádu

Část první – úvodní ustanovení

- Vymezení působnosti (§ 1), základní zásady činnosti správních orgánů (§ 2 – 8)

§ 1

- (1) Tento zákon upravuje postup orgánů moci výkonné, orgánů územních samosprávných celků a jiných orgánů, právnických a fyzických osob, pokud vykonávají působnost v oblasti veřejné správy (dále jen „správní orgán“).
- (2) Tento zákon nebo jeho jednotlivá ustanovení se použijí, nestanoví-li zvláštní zákon jiný postup.
- (3) Tento zákon se nepoužije pro občanskoprávní, obchodněprávní a pracovněprávní úkony prováděné správními orgány a na vztahy mezi orgány téhož územního samosprávného celku při výkonu samostatné působnosti.

Základní zásady

= hodnotová kritéria

jsou podrobněji vyjádřena v dalších částech správního řádu určují, jak postupovat, pokud pravidla pro určitý postup chybí, nejsou jednoznačná, apod.

dopadají i na postupy, pro které je správní řád zvláštním zákonem vyloučen (§ 177 odst. 1 SprŘ)

upraveny v § 2 – 8 SprŘ

Základní zásady

Dobré správy

Hospodárnosti

Koordinace

Legality

Legitimního očekávání

Materiální pravdy

Nestranného postupu a rovného přístupu

Poučovací

Předběžné informovanosti

Rovnosti dotčených osob a zákazu diskriminace

Rychlosti

Součinnosti správních orgánů s dotčenými osobami

Subsidiarity

Ochrany práv nabytých v dobré víře

Ochrany veřejného zájmu

Proporcionality

Uplatňování práv a oprávněných zájmů

Veřejné správy jako služby

Zákazu zneužití pravomoci a správního uvážení

Základní zásady

Dobré správy 8/2

Hospodárnosti 6/2

Koordinace 8/1

Legality 2/1

Legitimního očekávání 2/4

Materiální pravdy 3

Nestranného postupu a rovného přístupu 2/4

Poučovací 4/2

Předběžné informovanosti 4/3

Rovnosti dotčených os. a zákazu diskriminace 7

Rychlosti 6/1

Součinnosti správních orgánů s dotčenými osobami 6/2

Subsidiarity 5

Ochrany práv nabytých v dobré víře 2/3

Ochrany veřejného zájmu 2/4

Proporcionality 2/3

Uplatňování práv a oprávněných zájmů 4/4

Veřejné správy jako služby 4/1

Zákazu zneužití pravomoci a spr. uvážení 2/2

Základní zásady a jejich promítnutí

Předběžné informovanosti 4/3

- *§ 46 (1) Řízení z moci úřední je zahájeno dnem, kdy správní orgán oznámil zahájení řízení účastníkovi uvedenému v [§ 27 odst. 1](#) doručením oznámení nebo ústním prohlášením, a není-li správnímu orgánu tento účastník znám, pak kterémukoliv jinému účastníkovi.*

Ochrana práv nabytých v dobré víře 2/3

- *§ 94 (4) Jestliže po zahájení přezkumného řízení správní orgán dojde k závěru, že ačkoli rozhodnutí bylo vydáno v rozporu s právním předpisem, byla by újma, která by jeho zrušením nebo změnou vznikla některému účastníkovi, který nabyl práva z rozhodnutí v dobré víře, ve zjevném nepoměru k újmě, která vznikla jinému účastníkovi nebo veřejnému zájmu, řízení zastaví.*

Struktura správního řádu

Část druhá – **obecná ustanovení o správním řízení**

- Pojem správní řízení (§ 9), správní orgány a doručování (§ 10 – 26), účastníci řízení (§ 27 – 38), lhůty a počítání času (§ 39 - 41), postup před zahájením řízení (§ 42 – 43), průběh řízení v prvním stupni (§ 44 – 79), ochrana před nečinností (§ 80), odvolací řízení (§ 81 – 93), přezkumné řízení (§ 94 – 99), obnova řízení a nové rozhodnutí (§ 100 – 102), exekuce (§ 103 – 129)

Část třetí – **zvláštní ustanovení o správním řízení**

- Zvláštní ustanovení ... o správních orgánech (§ 130 – 135) + dotčené orgány (§ 136), o postupu před zahájením řízení (§ 137 – 139), o některých řízeních (§ 140 – 146), o zajištění účelu a průběhu řízení (§ 147), o některých rozhodnutích (§ 148 – 151), přezkoumávání rozhodnutí (§ 152 – 153)

Správní řízení

= postup směřující k vydání správního rozhodnutí

Přípravná fáze (sběr podkladů/ příprava žádosti)

Zahájení (z moci úřední „*ex offio*“ / na žádost)

Vyšetřování (sběr a ověřování informací)

Realizace (a vydání) rozhodnutí

Doručení (informování adresáta)

Správní rozhodnutí

= úkon orgánu veřejné správy, jímž se

1. autoritativně zakládají, mění nebo ruší práva anebo povinnosti jmenovitě určené osoby, nebo jímž se

2. v určité věci prohlašuje, že taková osoba práva nebo povinnosti má anebo nemá

rozhodnutí vs. usnesení

deklaratorní vs. konstitutivní

Přípravná fáze

Sběr podkladů k zahájení řízení z moci úřední

- *Správní orgán je povinen **přijímat podněty**, aby bylo zahájeno řízení z moci úřední. (§ 43 SprŘ)*
- *K prověření oznámení, ostatních podnětů a vlastních zjištění, která by mohla být důvodem k zahájení řízení z moci úřední, opatřuje správní orgán nezbytná **vysvětlení** (...nelze-li rozhodné skutečnosti zjistit jiným úředním postupem). Při opatřování vysvětlení se obdobně užijí ustanovení o **předvolání** (§ 59 SprŘ – písemně, do vlastních rukou, alespoň 5 dní předem) a **předvedení** (§ 60 SprŘ - na požádání zajišťuje Policie ČR). (§ 137 SprŘ)*

(Příprava žádosti)

Zahájení řízení

Okamžikem *doručení* žádosti

- je třeba podat u správného orgánu
- s potřebnými náležitostmi

Řízení z *moci úřední* se standardně zahajuje oznámením o zahájení řízení (§ 46 SprŘ)

Vyšetřování

---

dle § 3 SprŘ správní orgán *postupuje tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti*

může si např. předvolat osobu, jejíž osobní účast při úkonu v řízení je k jeho provedení nutná (§ 59 SprŘ) -> nechat předvést (§ 60 SprŘ)

účastníci jsou oprávněni *navrhovat důkazy a činit jiné návrhy po celou dobu řízení až do vydání rozhodnutí; správní orgán může usnesením prohlásit, dokdy mohou účastníci činit své návrhy* (§ 36 SprŘ)

musí být účastníkům dána možnost vyjádřit se k podkladům rozhodnutí (§ 36 odst. 3 SprŘ, § 68 odst. 2 ZVŠ)

Realizace (a vydání) rozhodnutí

---

základem pro **realizaci rozhodnutí** je

- správně zjištěný *skutkový stav* (přesvědčení, že rozhodující nemá pochybnosti o tom, co se stalo nebo jak se věci mají – musí být založené na existujících podkladech)
- znalost *pravidel*, která na věc dopadají (vědomí, která ustanovení na věc dopadají, a jejich interpretace)
- *zhodnocení*, zda zjištěný skutkový stav splňuje podmínky předpokládané pravidlem pro stanovení určitého výsledku (např. pro vyhovění žádosti)
- *stanovení* (odejmutí) odpovídajících práv / povinností

stanovení (odejmutí) odpovídajících práv / povinností
představuje **výrokovou část**

Realizace (a vydání) rozhodnutí

---

rozhodnutí se vyhotovuje **písemně**

označuje se jako **rozhodnutí** (v případech stanovených správním řádem – např. při přerušení řízení nebo zastavení řízení, však jako **usnesení**)

obsahuje

- **výrokovou část**
- **odůvodnění**
- **poučení** (o opravném prostředku)
- a další formální náležitosti (§ 69 SprŘ)

Vydání rozhodnutí (§ 72 odst. 1)

---

nastává typicky předáním *stejnopisu písemného vyhotovení rozhodnutí k doručení...*

na písemnosti nebo poštovní zásilce se vyznačí: "Vypraveno dne: [datum],,

okamžik vydání je rozhodný pro posouzení právního a skutkového stavu

vydáním se rozhodnutí stává závazné pro správní orgán (a změnit nebo zrušit jej lze jen stanoveným postupem)

musí k němu dojít bez zbytečného odkladu, nejpozději do 30 dní od zahájení řízení

- může být **připočteno až 30 dní**, je-li třeba *nařídít ústní jednání nebo místní šetření, ... někoho předvolat, někoho nechat předvést nebo doručovat veřejnou vyhláškou osobám, jimž se prokazatelně nedaří doručovat, nebo jde-li o zvlášť složitý případ*

*rozhodnutí je třeba **doručit** (§ 19 a násl.)*

Odvolání

---

tzv. „**řádný opravný prostředek**“, je v rukou účastníka, směřuje proti nepravomocnému rozhodnutí

§ 81 a násl. SprŘ, má napravit vady „výsledného“ rozhodnutí (i procesní)

Podává se u toho, kdo rozhodnutí vydal (ve lhůtě 15 dní od doručení rozhodnutí)

- Opětovně posuzuje své rozhodnutí
- Předává spis (se svým stanoviskem) - **do 30 dní (10)**

Ve „**druhém stupni**“ rozhoduje odvolací orgán (ve lhůtě 30 dní od předání)

Možnosti (a důvody) rozhodnutí...

Soudní přezkum

---

realizován postupem dle zákona č. 150/2002 Sb. (**soudní řád správní**)

přezkoumat lze

- rozhodnutí
- nečinnost
- jiný zásah

uspokojení účastníka po podání žaloby (§ 153 SprŘ)

Dílčí poznámky

Není-li rozhodnutí správního orgánu zrušeno nebo změněno pro svou vadnost (nezákonnost či nesprávnost), má se za to, že je zákonné a správné – **presumpce správnosti**

Je-li rozhodnutí nezákonné (tj. je-li pro nezákonnost zrušeno nebo změněno), může nastoupit také **odpovědnost za škodu** způsobenou při výkonu moci veřejné; podobně jedná-li se o jiný „úřední postup“ (např. „průtahy“) (srov. čl. 36 odst. 3 Listiny)

Struktura správního řádu

Část čtvrtá – vyjádření, osvědčení a sdělení (tzv. jiné správní úkony) (§ 154 – 158)

Část pátá – veřejnoprávní smlouvy (§ 159 – 170)

Část šestá – opatření obecní povahy (§ 171 – 174)

Část sedmá – společná, přechodná a závěrečná ustanovení

- Stížnosti (§ 175), přesah (§ 177), určení nadřízeného správního orgánu (§ 178), přechodná a závěrečná ustanovení (§ 179 – 184)

Jiné správní úkony

=úkony správního orgánu, které nejsou rozhodnutími, nicméně mají právní význam

Vyjádření, osvědčení, sdělení, stanoviska...

Úprava v části IV. SprŘ, podpůrně se použijí i další ustanovení zákona

Přiměřeně se použijí pravidla pro přezkumné řízení (§ 94 a násl.)

Lze se bránit proti nečinnosti (výslovně u osvědčení)

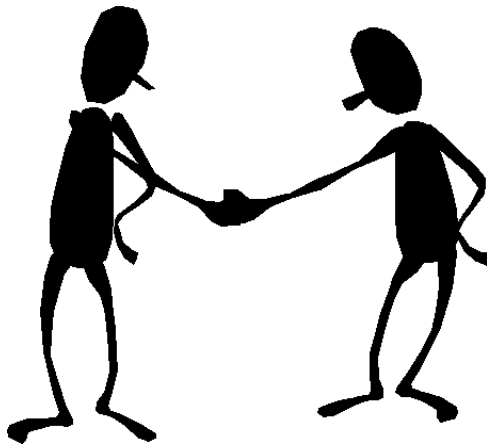
Lze je soudně přezkoumat, pokud zasahují do postavení dotčených subjektů (dle § 65 odst. 1 SŘS)

Veřejnoprávní smlouvy

Veřejnoprávní smlouva = dvoustranný nebo vícestranný PÚ, který zakládá, mění nebo ruší práva a povinnosti v oblasti veřejného práva.

- Koordinační
- Subordinační
- Mezi účastníky

Druhy veřejnoprávních smluv

Koordinační

- Vykonavatele VeSpr (s právní subjektivitou) navzájem
- Předmětem je zajišťování úkolů plynoucích z výkonu VeSpr
  - Zpravidla jen stanoví-li tak zvláštní zákon a
  - Zpravidla jen se souhlasem nadřízeného správního orgánu
- Např. zajišťování elektronické úřední desky (26/3 SprŘ), výkon obecní policie (3a Z o obecní policii)
- Dohoda o sloučení obcí (19/1), dohoda o připojení obce k jiné obci (19/3) či dohoda o změně hranic (26 Z o Obcích)

§ 63 zákona o obcích

(1) Obce, jejichž orgány vykonávají přenesenou působnost ve stejném správním obvodu obce s rozšířenou působností, mohou uzavřít veřejnoprávní smlouvu, podle níž budou orgány jedné obce vykonávat přenesenou působnost nebo část přenesené působnosti pro orgány jiné obce (jiných obcí), která je (které jsou) účastníkem veřejnoprávní smlouvy. Předmětem veřejnoprávní smlouvy nemůže být přenesená působnost, která je na základě zákona svěřena orgánům jen některých obcí. K uzavření veřejnoprávní smlouvy je třeba souhlasu krajského úřadu.

(2) Veřejnoprávní smlouva musí obsahovat

- a) označení účastníků smlouvy,
- b) dobu trvání smlouvy,
- c) určení rozsahu přenesené působnosti, kterou budou orgány obce vykonávat pro orgány jiné obce (jiných obcí), a
- d) způsob úhrady nákladů spojených s výkonem přenesené působnosti podle písmene c).

§ 3a zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii

(1) Obec nebo obce, které nezřídily obecní policii, mohou uzavřít s jinou obcí v témže vyšším územním samosprávném celku (kraji), která obecní policii zřídila, veřejnoprávní smlouvu, na jejímž základě bude obecní policie této obce vykonávat úkoly stanovené tímto nebo zvláštním zákonem na území obce nebo obcí, které obecní policii nezřídily a jsou smluvními stranami této smlouvy.

(2) Veřejnoprávní smlouva podle odstavce 1 vyžaduje ke svému uzavření nebo změně obsahu souhlasu krajského úřadu. O udělení souhlasu rozhoduje krajský úřad v přenesené působnosti ve správním řízení podle zvláštního zákona.

(3) Veřejnoprávní smlouva podle odstavce 1 musí obsahovat

- a) označení obcí, které jsou jejími smluvními stranami,
- b) určení rozsahu úkolů podle tohoto nebo zvláštního zákona, které bude obecní policie vykonávat na území obce nebo obcí, které obecní policii nezřídily a které jsou smluvními stranami této smlouvy, jakož i den, od kterého bude obecní policie tyto úkoly vykonávat,
- c) způsob úhrady nákladů spojených s výkonem úkolů podle písmena b).

(4) Obec, která obecní policii nezřídila a je smluvní stranou veřejnoprávní smlouvy podle odstavce 1, vydá strážníkovi obce druhé smluvní strany této smlouvy písemné zmocnění, kterým prokazuje oprávněnost výkonu pravomoci na jejím území.

Druhy veřejnoprávních smluv

Subordinační

- Správní orgán jménem osoby, za kterou jedná, s osobou, která by byla hlavním účastníkem (27/1 SprŘ), kdyby probíhalo správní řízení (podle části II. SprŘ), a to i namísto rozhodnutí
  - Stanoví-li tak zvláštní zákon
  - Souhlasí-li ostatní účastníci, i vedlejší (27/2,3)
- *Územní rozhodnutí lze nahradit územním souhlasem za podmínek uvedených v § 96 nebo veřejnoprávní smlouvou za podmínek uvedených v § 78a (§ 78 StavZ)*

§ 78 Stavebního zákona

(1) Územní rozhodnutí lze nahradit územním souhlasem za podmínek uvedených v § 96 nebo veřejnoprávní smlouvou za podmínek uvedených v § 78a.

(2) Územní rozhodnutí se nevydává, pokud jej nahrazuje regulační plán.

(3) Stavební úřad může vést společné územní a stavební řízení podle § 94a, jsou-li podmínky v území jednoznačné, zejména je-li pro území vydán územní plán nebo regulační plán.

(4) Stavební úřad může podle § 96a spojit vydání územního souhlasu se souhlasem s provedením ohlášeného stavebního záměru.

(5) Pokud je možné nahradit územní rozhodnutí veřejnoprávní smlouvou (§ 78a) a současně je možné nahradit stavební povolení veřejnoprávní smlouvou (§ 116), lze uzavřít veřejnoprávní smlouvu, která nahradí současně územní rozhodnutí a stavební povolení.

(6) Stavební úřad může v územním rozhodnutí u staveb a terénních úprav uvedených v § 104 odst. 1 písm. f) až i), jestliže to nevyklučuje povaha věci, ochrana veřejných zájmů podle zvláštních právních předpisů nebo ochrana práv účastníků řízení, stanovit, že k jejich provedení nebude vyžadovat ohlášení.

Druhy veřejnoprávních smluv

O převodu nebo způsobu výkonu (veřejných subjektivních) práv nebo povinností

- Ti, kdo by byli hlavními účastníky správního řízení (dle části II. SprŘ), popř. ti, kdo účastníky takového řízení jsou
- Předmětem je převod P nebo pov. nebo způs. jejich výkonu
  - nevylučuje-li to povaha věci
  - nestanoví-li zvláštní zákon jinak
  - jen se souhlasem spr. orgánu (posuzuje soulad s pr. předpisy a veř. zájmem) / *při jeho přistoupení ke sml.*
- Nestanoví-li vodoprávní úřad jinak, může oprávněný umožnit výkon svého povolení k nakládání s vodami i jinému. (§ 11 odst. 3 zákona o vodách)

§ 11 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách

(1) Práva a povinnosti vyplývající z povolení k nakládání s vodami, které bylo vydáno pro účel spojený s vlastnictvím k pozemkům a nebo stavbám, přecházejí na jejich nabyvatele, pokud tyto pozemky a nebo stavby budou i nadále sloužit účelu uvedenému v povolení. ...

(2) Povolení k nakládání s vodami nezakládá práva k cizím pozemkům a stavbám ani nevzniká vodoprávnímu úřadu, správci vodního toku nebo vlastníku vodního díla právní povinnost náhrady oprávněným za nemožnost nakládat s vodami v maximálním povoleném množství a s určitými vlastnostmi.

(3) Nestanoví-li vodoprávní úřad jinak, může oprávněný umožnit výkon svého povolení k nakládání s vodami i jinému.

(4) Je-li povolené nakládání s vodami nezbytně třeba ve veř. zájmu a oprávněný své povolení nevyužívá zcela nebo zčásti, může mu vodoprávní úřad uložit povinnost umožnit využití jeho vodního díla nebo zařízení k povolenému nakládání s vodami jinou, vodoprávním úřadem určenou fyzickou nebo právnickou osobou, na dobu nezbytně nutnou nebo do doby rozhodnutí o jeho vyvlastnění nebo omezení vlastnického práva, a to za přiměřenou náhradu.

Opatření obecné povahy

= smíšený právní akt (má znaky ISA i NSA)

- Dle SprŘ *není ani právním předpisem, ani rozhodnutím*
- obecná úprava je obsažena ve správním řádu
  - zejména v části VI. § 171 - § 174
  - obdobně se použije i část I. (§ 1 - § 8), přiměřeně i část II.
- zvláštní úprava v jiných předpisech

§ 15 zákona č. 48/1997 Sb., o veřejné zdravotním pojištění

(1) Ze zdravotního pojištění se nehradí, nebo se hradí jen za určitých podmínek, zdravotní výkony uvedené v příloze č. 1 tohoto zákona.

(2) Ze zdravotního pojištění se dále nehradí výkony akupunktury.

(3) Hrazené služby zahrnují ...

(4) Ze zdravotního pojištění se vždy plně hradí ...

(5) Ze zdravotního pojištění se hradí při poskytování ambulantní zdravotní péče léčivé přípravky a potraviny pro zvláštní lékařské účely, pokud pro ně Státní ústav pro kontrolu léčiv (dále jen "Ústav") rozhodl o výši úhrady (§ 39h). V každé skupině léčivých látek uvedených v příloze č. 2 se ze zdravotního pojištění vždy plně hradí nejméně jeden léčivý přípravek nebo potravina pro zvláštní lékařské účely. Dále se ze zdravotního pojištění hradí individuálně připravované léčivé přípravky, radiofarmaka, transfúzní přípravky, léčivé přípravky pro moderní terapii a tkáně a buňky ve výši stanovené Ústavem opatřením obecné povahy. Ze zdravotního pojištění se při poskytování lůžkové péče plně hradí léčivé přípravky a potraviny pro zvláštní lékařské účely, individuálně připravované léčivé přípravky, radiofarmaka, transfúzní přípravky, zdravotnické prostředky, léčivé přípravky pro moderní terapii a tkáně a buňky, v provedení nejméně ekonomicky náročném, v závislosti na míře a závažnosti onemocnění, a pojištěnec se na jejich úhradě nepodílí.

Stížnost (§ 175)

---

mohou podat dotčené osoby (studenti, uchazeči, jiní účastníci...) u orgánu, který vede řízení

- **proti nevhodnému chování úředních osob** nebo
- **proti postupu správního orgánu, neposkytuje-li tento zákon jiný prostředek ochrany** (zejm. žádost o uplatnění opatření proti nečinnosti podle § 80 odst. 3 SprŘ, odvolání, námitky proti exekučnímu orgánu, námitka podjatosti, námitka proti obsahu protokolu)

povinen prošetřit skutečnosti uvedené ve stížnosti (lze i vyslechnout stěžovatele či další osoby) a vyřídit stížnost do 60 dnů (a informovat o vyřízení)

- byla-li shledána důvodnou -> bezodkladně učinit nezbytná opatření k nápravě (vyrozumění stěžovatele, pokud o to požádal)

má-li stěžovatel za to, že stížnost nebyla řádně vyřízena, může požádat nadřízený správní orgán, aby přešetřil způsob vyřízení stížnosti

Děkuji za pozornost
